

Klinicko-patologická korelace chronických lézí dutiny ústní

Abstrakt

Úvod: Disertační práce popisuje lokální a systémové faktory chronických lézí orálního epitelu. Je zaměřena na diagnózu chronické hyperplastické kandidózy. Popisuje znaky a projevy tohoto onemocnění, jeho komplexní diagnostiku a léčbu. Poukazuje na možnosti korelace klinických atributů lézí, histologických nálezů a laboratorních obrazů či mikrobiologických kultivací v průběhu choroby. Práce se zabývá možnostmi stabilní korekce stavu pacientů. Pro úspěšnou terapii je nutná spolupráce stomatologů s ošetřujícími praktickými lékaři i specialisty v oboru imunologie.

Metody: Ve studii bylo sledováno 128 pacientů s histologicky verifikovanou chronickou hyperplastickou kandidózou. Byly stanoveny anamnestické a klinické rizikové faktory vzniku lézí. Subjektivní obtíže byly vyšetřeny u 117 pacientů. Dále byla u 61 pacientů vyšetřena humorální i buněčná imunita. Průběžně se prováděla kultivační vyšetření ze slizničních stěrů. Průběžně se sledovala korelace vývoje klinického nálezu a subjektivních potíží.

Výsledky: Byly vyhodnoceny korelace rizikových faktorů na průběh a recidivy choroby. Prokázal se význam hyposalivačních působků, nikotinizmu a polymorbidity pacientů. U 22 případů ze 128 histologicky verifikovaných CHC byly kultivace stěrů opakovaně negativní. Kompletní remise, tedy absence klinické léze i subjektivních potíží, dosáhlo 49 ze 128 pacientů. Ve 20 případech byla verifikována orální epiteliální dysplázie, z toho 3 případy jevíly známky těžké dysplázie. U 16 pacientů byl diagnostikován diferencovaný typ orální intraepiteliální neoplázie. V průběhu dispenzarizace došlo k rekurenci CHC u 20 pacientů.

Závěr: Jako rizika pro rekurenci CHC byly potvrzeny: přítomný nikotinizmus přes 10 cigaret za den, mužské pohlaví pacientů a nízké pH salivace. Ve 20 případech vznikla orální epiteliální dysplázie, z toho třikrát dysplázie těžkého typu. Diferencovaný typ orální intraepiteliální neoplázie byl prokázán u 16 pacientů. Orální lichen planus byl histologicky diferencován v 41 případech. Leukoplakie vznikla u 20 pacientů. Expres proteinu p53 byla pozitivní v 66 ze 73 imunohistochemických vyšetření, z toho ve 24 případech byla pozitivita v dlouhé nepřerušené řadě buněčných jader. U 11 ze 128 (8,59 %) dispenzarizovaných pacientů s CHC došlo ke vzniku karcinomu orální sliznice. Rizikovými faktory u případů zvratu v malignitu byly ženské pohlaví, lokalita tvářové sliznice, klinická rekurence CHC, pozitivní kultivace kvasinek ze stěru a užívání lokálních kortikosteroidů. U případů maligní transformace se 7krát prováděla rebiopsie a u 6 z 11 případů předcházel vzniku karcinomu průkaz orální epiteliální dysplázie.

Klíčová slova: chronické slizniční léze – leukoplakie - kandidóza - chronická hyperplastická kandidóza – orální intraepiteliální neoplázie - karcinom dutiny ústní - vizuální analogická stupnice